

**Základní škola a Mateřská škola Ráječko, okres Blansko, příspěvková organizace  
Dlouhá 279, 679 02 Rájec - Jestřebí**



# **Preventivní program školy**

## **školní rok 2022/2023**

**Vypracovala: Mgr. Romana Dočekalová**

**Platnost od: 1. 9. 2022**

**Základní údaje:**

NÁZEV A ADRESA ŠKOLY	Základní škola a Mateřská škola Ráječko, okres Blansko, příspěvková organizace  Dlouhá 279 679 02 Rájec – Jestřebí
ŘEDITEL ŠKOLY	PaedDr. Pavel Vaverka  Tel.: + 420 733 138 787 Email: <a href="mailto:skola@rajecko.cz">skola@rajecko.cz</a>
ŠKOLNÍ METODIK PREVENCE	Mgr. Romana Dočekalová  Email: <a href="mailto:docekalova@zsrajecko.cz">docekalova@zsrajecko.cz</a>

# 1. Úvod

Preventivní program školy (PPŠ) je dokument školy a je zaměřený především na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich sociální a osobnostní rozvoj a také rozvoj sociálně komunikativních dovedností. Tento dokument vychází z pokynu MŠMT, který mezi rizikové chování řadí užívání návykových látek jako jsou drogy, alkohol, kouření nebo virtuální drogy, dále zde najdeme gambling, kriminalitu, šikanu nebo jiné násilí, záškoláctví, rasismus, antisemitismus, intoleranci, xenofobii, kyberšikana aj. Na realizaci minimálního preventivního programu se podílí nejen celý pedagogický sbor, ale také další instituce, které se zabývají prevencí rizikového chování.

Sociálně patologické jevy patří bezesporu mezi největší společenské problémy, proto je primární prevence velmi důležitá spolu se vzděláváním žáků. Tato prevence má za úkol předcházet těmto sociálně nežádoucím jevům a podpořit jejich odolnost vůči nim. Klíčovou roli zde hraje poskytování informací žákům a vedení diskuze na toto téma.

Cílem tohoto PPŠ je předcházení rizikového chování u žáků ve spolupráci se zákonnými zástupci. V případě jejich zjištění je potřeba zamezit jejich dalšímu šíření, a to ve spolupráci nejen se zákonnými zástupci, ale také s dalšími institucemi. Nutné je pak společně formovat takovou osobnost žáka, která je schopná orientovat se v dané problematice vzhledem ke svému věku, ptát se, zkoumat ji, dělat vlastní rozhodnutí a být za ně zodpovědná a která bude zvládat základní sociální dovednosti. Mezi základní princip strategie prevence rizikového chování patří především výchova žáků ke zdravému životnímu stylu a osvojení si pozitivní sociální chování. Hlavním cílem PPŠ je vytvoření a udržení optimálního sociálního klimatu ve škole. Součástí programu je také účast pedagogů na odborných školeních a vzdělávacích programech.

## 2. Charakteristika školy

Jsme malotřídní škola s pěti ročníky, které jsou vzdělávány ve čtyřech třídách. Žáci také navštěvují školní družinu. Složení žáků zahrnuje i žáky–cizince. Tahle skutečnost hraje nemalou roli při plánování a stanovování cílů školy. Škola se profiluje jako škola rodinného typu, jejíž velkou předností je nízký počet žáků ve třídách. Žáci jsou vedeni k empatii, rozvíjení smyslu pro odpovědnost, schopnosti překonávat překážky, rozvoji tvořivého myšlení, seberealizace a zdravého sebevědomí.

Z hlediska dopravní bezpečnosti nepředstavuje okolí školy zvýšené riziko – škola se nachází u málo frekventované silnice.

K rizikovým místům pro výskyt nežádoucího chování u žáků patří šatny, prostor před školní jídelnou a toalety. Všechna tato místa jsou zajištěna dozory v době přestávek. Rozpis dozorů pokrývá celou dobu pobytu žáků ve škole. Vstup do školy je uzamčen, příchozí musí zvonit, poté je vpuštěn do budovy. Pohyb cizích osob v celé budově se snažíme minimalizovat. Rodiče, kteří vyzvedávají děti v družině, zvoní přímo na místě ŠD.

Součástí naší školy je mateřská škola, kde děti také prochází preventivním programem, který je přizpůsoben jejich věku. Děti bývají postupně seznamovány s prostředím ZŠ, ale i s blízkým

okolím. Navštěvují akce společné pro MŠ i ZŠ. V rámci školních projektů často využíváme práce skupin žáků ZŠ i dětí z MŠ.

### 3. Legislativa

Při tvorbě MPP bylo vycházeno z následujících předpisů:

- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy ČR k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení (č.j.: 21149/2016)
- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy ČR k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (č. j.: 21291/2010-28)
- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (č.j.: 14 423/99-22)
- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT (č.j.: 37 014/2005 -25)
- Metodické doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR pro práci s individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků (č.j.: 43301/2013)
- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy ČR k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (č.j.: 10194/2002-14)
- Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (§ 29)
- Zákon č. 401/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
- Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím
- Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník (Rodinné právo § 655 - § 975)
- Vyhláška č. 197/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 270/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

- Vyhláška č. 271/2021 Sb., kterou se mění vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů
- Strategie sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT ČR na období 2019 - 2027

#### **4. Priority preventivního programu**

Priority našeho preventivního programu vycházejí z toho, co považujeme za důležité pro vlastní výchovu žáků na naší škole. Chceme, aby žáci byli sebevědomí, znali svá práva a povinnosti, práva a povinnosti druhých, uměli správně hodnotit sebe i své okolí. Snažíme se, aby se rozvíjelo jejich sebepoznání, aby poznávali kladné i záporné stránky své osobnosti. Důležitá je také jejich schopnost komunikace. Musí umět komunikovat nejen ve škole, ale i v běžném životě. Chtěli bychom, aby uměli odolat negativním - i když pro ně lákavým - nabídkám, dokázali posoudit jejich nevhodnost a možné nebezpečí. Snažíme se, aby uměli pracovat s informacemi a tyto informace posuzovat. Učíme žáky zvládat stresové situace, hledat řešení problémů a konfliktů, umět se rozhodovat. Toto vše jistě přispěje k tomu, že budou schopni nalézt správnou cestu ve svém dalším životě – školním i mimoškolním.

Jsme si vědomi toho, že projevy rizikového chování lze vysledovat u stále mladších žáků. K mapování situace na naší škole využíváme cílené rozhovory, pozorování situace, spolupráci s rodinami, užší kontakt s žáky na školních i mimoškolních akcích, výtvarné a slohové práce žáků a další. Vzhledem k typu naší školy máme v době pobytu žáků ve škole přehled o všech jejich aktivitách. Na škole fungují dohledy, všichni zaměstnanci jsou s žáky v těsném kontaktu.

#### **5. Analýza současného stavu**

Analýza problematiky rizikového chování žáků ve škole je důležitá pro zjištění aktuálního stavu, stanovení příčin rizikového chování a vytýčení cílů prevence.

##### **Co se nám daří, co nás těší**

- výskyt rizikového chování žáků nulový
- dodržujeme tradice školy při organizování akcí (sportovních, kulturních, zábavných)
- máme dobré fungující vztahy s mimoškolními institucemi v oblasti prevence a volného času - besedy a přednášky týkající se rizikového chování dětí a mládeže
- bezproblémové začleňování žáků-cizinců do třídních kolektivů

##### **Co se nám nedaří, co nás trápí**

- občas špatná komunikace s některými zákonnými zástupci, v některých případech narážíme na nezájem ze strany zákonných zástupců, kteří se často staví ke svým povinnostem odmítavě, požadují po škole, aby suplovala výchovnou funkci
- často špatná komunikace s rodiči žáků-cizinců

## Úkoly vyplývající z analýzy

- pokračovat v začleňování cizinců do třídních kolektivů a jejich vzdělávání
- pokračovat nadále ve všech aktivitách, které se nám osvědčily
- zlepšit spolupráci se zákonnými zástupci
- častěji zařazovat do výuky průřezová témata týkající se rizikového chování dětí a mládeže
- nadále se věnovat žákům s vývojovými a jinými poruchami

## 6. Personální zajištění prevence

Na realizaci preventivního programu se podílejí všichni zaměstnanci školy!

**Ředitel školy** PaedDr. Pavel Vaverka zodpovídá za realizaci preventivního programu, jedná se zákonnými zástupci žáků.

**Školní metodik prevence** Mgr. Romana Dočekalová sestavuje ve spolupráci s ostatními vyučujícími PPŠ, spolupracuje s vedením školy, třídními učiteli, ostatními pracovníky školy, PPP, okresní metodičkou a dalšími organizacemi, institucemi a odborníky. Mapuje výskyt rizikového chování ve škole, řeší ho, zajišťuje a koordinuje preventivní aktivity a programy prevence pro žáky, poskytuje materiály a informace všem pedagogům k dané problematice.

Eviduje také žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, pomáhá při tvorbě individuálních vzdělávacích plánů, popř. řeší výchovné problémy žáků. Ve spolupráci s třídními učiteli věnuje pozornost také nadaným a talentovaným žákům a navrhuje další péči o ně.

**Třídní učitelé** mapují vztahy žáků v třídním kolektivu, řídí třídní dění a preventivní aktivity.

## 7. Cíle preventivního programu

### Dlouhodobé cíle

#### **Žáci:**

- pochopení významu a výhod zdravého životního stylu
- předcházení problémovým situacím (asertivní chování, budování vzájemného respektu, tolerance, ...)
- respektování odlišností druhých
- rozvoj osobnostně sociální výchovy
- vůle a snaha řešit problémové situace nenásilnou formou
- smysluplné trávení volného času
- rozvoj etického vědomí
- posilování právního vědomí
- prohlubování umění komunikace mezi vrstevníky, dětmi a dospělými
- rozvíjet kladné klima školy, přátelské prostředí a budovat v žácích sounáležitost se školou (podílení se na vytváření vzhledného zázemí školy, zkvalitňovat životní prostředí)

- posilování zodpovědnosti žáků za jejich rozhodnutí

#### **Pedagogové:**

- podporovat vzájemnou pozitivní komunikaci mezi kolegy a žáky
- aktivní přístup k dalšímu vzdělávání
- respektování individuality žáků
- spolupráce při preventivních aktivitách pro žáky
- vytváření kladného příkladu pro žáky
- pomoc žákům při překonávání překážek, nabídka služeb odborníků
- zlepšit komunikaci mezi školou a rodiči

#### **Zákonní zástupci:**

- aktivní spolupráce s třídními učiteli, se školou
- aktivní podíl zákonných zástupců na kontrole připravenosti žáků do školy
- navštěvování třídních schůzek a konzultací
- motivace vlastních dětí k přípravě na vyučování
- podpora preventivních programů

#### **Krátkodobé cíle**

##### **Žáci:**

- účast na akcích PP pořádaných školou
- účast na školních projektech
- znalost právních důsledků šikany, zastrašování, projevů rasismu a užití násilí
- účast na mimoškolních aktivitách

##### **Pedagogové:**

- spolupráce vyučujících na pomoci problémovým žákům
- získávání informací o dění ve třídě, jejich vyhodnocování
- pravidelná kontrola zameškaných hodin
- řešení aktuálních problémových situací
- zajištění informovanosti žáků a rodičů o preventivních programech
- aktivní účast na preventivních programech a pomoc při jejich vyhodnocování
- pomoc při tvorbě PP a jeho evaluaci

### Zákonní zástupci:

- pravidelná kontrola žákovských knížek, zpětná vazba s třídním učitelem
- včasné hlášení absence
- jednotné působení školy a rodiny
- účast na akcích pořádaných školou

## 8. Realizační část školní preventivní strategie

Primární prevenci má na starosti každý třídní učitel. S jednotlivými tématy se žáci setkávají především v předmětu člověk a jeho svět, přírodověda a vlastivěda. Při výuce lze využít různých metod, např. výklad, předávání informací, samostatnou práci, skupinovou práci, projektové vyučování či dramatickou výchovu nebo využít materiály školy z oblasti primární prevence. Jednotlivá témata budou plnit průběžně během školního roku. V hodinách českého jazyka se využívá ve všech ročnících dramatizace nácviku asertivního chování, sebeuvědomování, základů etické výchovy. V hodinách ČS je nutné dbát na upevňování pravidel osobní hygieny, v hodinách TV posilovat zdatnost, otužování a sebevědomí dětí. V hodinách VV na tvorbu plakátů propagujících zdravou výživu, plakáty proti kouření, pití alkoholu apod.

ROČNÍK	TÉMA
1. ročník	Kamarádství, vztahy v dětském kolektivu a rodině, základní zásady mezilidské komunikace
	Režim dne, volný čas
	Domov
	Člověk a zdraví, zdraví a nemoc, hygienické návyky, ochrana zdraví
	Osobní bezpečí – na koho se mohu obrátit, umění říkat NE, nebezpečí zneužití mladšího a slabšího
2. ročník	Rodina jako bezpečné místo, domov
	Výživa, zdravý životní styl
	Lidské tělo a péče o něj, ochrana zdraví
	První pomoc při drobném poranění



	Se šikanou se nekamarádím, kamarádství a volný čas
	Člověk a příroda
	Dopravní bezpečnost
3. ročník	Režim dne – žijeme zdravě, využití volného času
	Ochrana proti obtěžování 3. osobou
	Řešení konfliktních situací nenásilnou formou
	Tabák, alkohol, drogy a jejich škodlivost
	Linky tísňového volání
	Zásady mezilidské komunikace
4. ročník	Kyberšikana, bezpečný internet
	Denní režim
	Reklama a návykové látky
	Péče o zdraví, správná výživa
	Bezpečné chování v rizikovém prostředí Rizikové chování – šikana, automaty, pc
	Základy sexuální výchovy – HIV, AIDS
5. ročník	Intimní a duševní hygiena
	Bezpečné chování v rizikovém prostředí
	Vztahy v kolektivu, odmítání, ubližování, šikana
	Rodina, domov
	Puberta, odlišnost mezi pohlavími
	Osobní bezpečí, hledání pomoci

**Cílem je, aby žáci uměli po absolvování 1. stupně:**

- pojmenovat základní mezilidské vztahy

- komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc
- rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- definovat rodinu jako zázemí a útočiště
- zvládat rozdíly v komunikaci se svými vrstevníky a dospělými
- mít základní sociální dovednosti
- umět se chránit před cizími lidmi
- mít základní zdravotní návyky
- umět si správně zorganizovat svůj volný čas
- znát přesné informace o alkoholu, tabáku a dalších návykových látkách a znát následky jejich užívání
- znát základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky
- nebát se informovat o sexuálním zneužívání
- na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva

### **Další školní aktivity:**

- ✓ Uklid'me svět, Uklid'me Česko
- ✓ Evropský den bez aut
- ✓ Den s myslivci
- ✓ Den správné výživy
- ✓ Den stromů
- ✓ Den bez cigaret
- ✓ Vánoce
- ✓ Velikonoce
- ✓ Atletika v Rájci
- ✓ Turnaj ve vybíjené a ve fotbale v Ráječku
- ✓ Den Země
- ✓ Ochrana životního prostředí
- ✓ Sběr drobného elektroodpadu a baterií – Recyklohraní
- ✓ Ovoce a zelenina do škol, Mléko do škol

## **Skladba aktivit PP pro jednotlivé cílové skupiny:**

### **A) Pedagogové**

- pedagogové školy se pravidelně navzájem informují o dění ve třídách
- mají možnost upozornit na problémové žáky, hodnotit akce, které již proběhly i vyjádřit se k těm plánovaným
- školní metodik prevence je informuje podle potřeby o připravovaných aktivitách
- vedení školy je nápomocné a maximálně vychází vstříc při řešení problémů
- pedagogové se domlouvají na jednotném postupu při řešení problémů
- pedagogičtí pracovníci se seznamují s novými metodickými pokyny vydanými MŠMT souvisejícími s problematikou sociálně patologických jevů. Každý pedagog, zvláště pak třídní učitel je odpovědný za vytvoření zdravého klimatu třídy. Vede žáky k tomu, aby uměli třídit informace a aby se naučili posoudit jejich důležitost, prospěšnost nebo naopak škodlivost i způsob, jak s danou informací naložit.

### **Úkolem pedagogů je:**

- včasné odhalování specifických poruch učení a chování dětí (spolupráce s PPP, popř. SPC) - všimnout si chování dětí (odhalování šikany)
- v kritických situacích dát jasně najevo, že toto chování je špatné a nelze je tolerovat
- vytvářet spolu s dětmi a žáky pěkné prostředí ve třídě a ve škole
- motivovat k vytvoření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem a dbát na jejich důsledné dodržování (podporovat rozvoj pozitivních kamarádských vztahů mezi žáky ve třídách)
- zprostředkovávat komunikaci mezi učitelkami a garantovat spolupráci školy se zákonnými zástupci žáků
- získávat a udržovat si přehled o osobnostních zvláštностech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí
- spolupracovat se školním metodikem prevence na zachycování varovných signálů, podílet se na realizaci Preventivního programu a na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě
- zúčastňovat se podle možností školení a seminářů týkajících se dané tematiky, sledovat informace v médiích

## **B) Školní metodik prevence**

### NÁPLŇ PRÁCE ŠKOLNÍHO METODIKA PREVENCE

vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, novelizace vyhláška č. 116/2011 Sb.

- koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy
- koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, nekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších sociálně patologických jevů
- metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s třídním kolektivem). Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů
- koordinace spolupráce školy s orgány státní správy, které mají v kompetenci problematiku prevence sociálně patologických jevů, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence sociálně patologických jevů
- kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu sociálně patologických jevů
- vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření
- shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence sociálně patologických jevů v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů
- zajišťování a předávání odborných informací o problematice sociálně patologických jevů, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy
- prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností
- vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence sociálně patologických jevů (orgány státní správy, střediska výchovné péče, poradny, zdravotnická zařízení, Policie ČR, orgány sociální péče, nestátní

organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce i jednotliví odborníci)

- vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy sociálně patologického chování, poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učitelkami).
- spolupráce s třídními učitelkami při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje sociálně patologických jevů u jednotlivých žáků a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj sociálně patologických jevů ve škole
- příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními

#### Přehledné shrnutí:

- spolupracuje s třídními učitelkami a ředitelem školy
- předává informace o problematice sociálně patologických jevů, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence
- podílí se na řešení jednotlivých problémů.

Žáci mají možnost konzultace v případě nutnosti hned, bez osobní domluvy. Žáci mohou upozornit na rizikové chování buď osobně, nebo přes třídního učitele. Na školního metodika prevence se mohou žáci obrátit v otázkách šikany a kyberšikany, násilí doma i ve škole, sexuálního i jiného zneužívání, ohrožení, s problémy kouření, návyků na alkohol nebo drogy. Se svými problémy nebo problémy spolužáků se mohou žáci obracet i na ostatní pedagogické pracovníky ve škole podle toho, jakou k nim mají důvěru.

### **C) Rodiče**

Rodičům jsou předávány informace obecného charakteru na třídních schůzkách. V případě problémů jsou informováni zápisem v ŽK, popřípadě jsou přizváni na jednání s žákem (o setkání je veden zápis - zápisy z jednání s žáky, popř. s rodiči dle doporučení MŠMT Využití právních opatření při řešení problémového chování žáků na školách). Komunikace se zákonnými zástupci je zprostředkovávána také prostřednictvím elektronické pošty, SMS zpráv, školního webu, využitím konzultačních hodin - předem domluvených, popřípadě formou besed, přednášek, apod. (dle zájmu rodičů).

## **Spolupráce s rodiči:**

- informovat na třídních schůzkách rodiče o problémech návykových látek, o problémech chování žáků
- podle zájmu rodičů poskytnout vhodnou literaturu
- dle zájmu rodičů uskutečnit besedu s pracovníky PPP, SPC (o poruchách učení a chování – spolupráce s rodinou, okruhy besed podle zájmu rodičů) nebo odborníky z oboru školství, zdravotnictví...
- zapojení rodičů do akcí školy
- poskytovat informace o dění ve škole

## **9. Závěr**

PPŠ je otevřený dokument, který se může podle potřeby v průběhu školního roku měnit nebo doplňovat.

## **10. Seznam příloh**

- 1) Školní program proti šikaně a rizikovému chování narušující klima v kolektivu
- 2) Postup školy při výskytu podezřelé návykové látky a při podezření na užití žákem
- 3) Postup školy v případě dalšího rizikového chování

V Ráječku 1. 9. 2022

ředitel školy

metodik prevence

**Příloha č. 1 ze dne 31. 8. 2021**

## **ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANĚ A RIZIKOVÉMU CHOVÁNÍ NARUŠUJÍCÍ KLIMA V KOLEKTIVU**

### Metodický podklad

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016) a Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)

### Šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit.

### Rizikové chování narušující klima kolektivu

Zde kromě šikany patří další projevy jako kyberšikana, nevhodné chování ke spolužákům, posmívání a pošťuchování (jednorázové), neoprávněné zacházení s cizími věcmi, popř. další chování nesoucí znaky přestupku nebo činu jinak trestného, zejména pak s ohledem na žáky se SVP.

### Odpovědnost školy a pedagogických pracovníků

Škola je zodpovědná v souladu s ustanovením § 29 zák. 561/2004 Sb., školský zákon v platném znění. Je povinná zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit, a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování.

Škola, popř. pedagogický pracovník, je odpovědná podle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. Bude-li znám případ šikanování či jiného rizikového chování nesoucí znaky přestupku nebo činu jinak trestného a škola a pedagogický pracovník nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, vystavuje se riziku trestního postihu pro neoznámení, případně nepřekažení trestného činu.

### Pro plnění prevence šikany ve škole je důležité:

Vzdělávání pedagogů

Mapování situace

Společný postup při řešení šikanování

Prevence v třídních hodinách

Prevence ve vyučování

Prevence ve školním životě mimo vyučování – školní družina, přestávky

Ochranný režim

Školní poradenské služby

Spolupráce s rodiči

Spolupráce s dalšími institucemi

Evaluace

a) Vzdělávání pedagogů

Základní proškolení a seznámení se školním minimálním programem prevence provede metodik prevence. Program vzdělávání podléhá aktuální situaci a nabídce akreditovaných pracovišť.

K samostudiu jsou doporučeny různé metodické a pomocné materiály.

[www.sikana.cz](http://www.sikana.cz)

[www.linkabezpeci.cz](http://www.linkabezpeci.cz)

[www.minimalizacesikany.cz](http://www.minimalizacesikany.cz)

b) Mapování situace

Základním nástrojem je pedagogické pozorování. Kterýkoliv pedagog, zejména pak TU, který při svém působení ve škole narazí na náznaky či zjevné prvky šikany, upozorní neprodleně ŠMP. ŠMP připraví podle zadání TU jednoduchý dotazník pro žáky, který vypracují během třídnických hodin. ŠMP dotazník vyhodnotí a s výsledky seznámí všechny pedagogy školy na mimořádně svolané pedagogické radě. Výsledky ovlivní práci TU a ŠMP při konkrétním plánování prevence.

c) Společný postup při řešení šikanování

Školní metodik prevence postupuje podle příslušných Krizových plánů, které jsou součástí tohoto programu (viz přílohy). Zvláště citlivě je nutné postupovat v případě žáka se SVP (žáka s PLPP, IVP a dalšími podpůrnými opatřeními apod.).

d) Prevence v třídních hodinách

Třídní učitelé pracují se žáky v třídních hodinách tak, aby předcházeli možné šikaně, naplňují plán prevence. V případě potřeby se obrátí na ŠMP, která pak se třídou a TU spolupracuje. K preventivním aktivitám využívají materiály, hry, aktivity, které mají k dispozici, či jim je poskytne ŠMP.

e) Prevence ve výuce

Vyučující při své práci v hodinách sledují práci třídy a svým přístupem působí preventivně na kolektiv třídy, naplňují PPŠ. Případně podněty předají ŠMP – viz Krizové plány.



f) Prevence ve školním životě mimo vyučování

Škola zajišťuje žákům pobyt ve školní družině, kde vychovatelka pracuje dle ŠVP ŠD a svým přístupem, aktivní činností a vedením kolektivu aktivně provádí prevenci proti šikaně. Využívají materiály ŠD, ŠMP a PPŠ.

g) Ochranný režim

Škola má vypracovaný podrobný školní řád, se kterým vždy na začátku roku seznámí žáky a rodiče. Školní řád je volně přístupný na webových stránkách školy.

h) Školní poradenské služby

Jsou poskytovány školním metodikem prevence.

ch) Spolupráce s rodiči

Zákon 359/1999 Sb. § 7 (právo upozornit rodiče), zákon 561/2004 Sb. § 21 (právo na informovanost), třídní schůzky a konzultace, telefony, letáky s informacemi. Po provedeném šetření jsou rodiče informováni (viz krizové plány).

i) Evaluace

Na konci školního roku v rámci hodnocení PPŠ se provede také vyhodnocení společného postupu. Hodnocení provede ŠMP ve spolupráci s TU, seznámí všechny pedagogy na pedagogické radě.

## KRIZOVÝ PLÁN

### **Obyčejná počáteční šikana:**

1. Odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany
2. Rozhovor s informátory a oběťmi
3. Nalezení vhodných svědků
4. Individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků, hrubou chybou je konfrontace oběti s agresory)
5. Ochrana oběti - předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru:

rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření)

rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku)

6. Realizace - vhodné metody:

metoda usmíření

metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči)

## 7. Třídní hodina

efekt metody usmíření

oznámení potrestání agresorů

## 8. Rozhovor s rodiči oběti

## 9. Třídní schůzka

## 10. Práce s celou třídou

### **Pokročilá šikana:**

#### *A. První (alarmující) kroky pomoci:*

1. Zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany.
2. Bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí.

#### *B. Příprava podmínek pro vyšetřování:*

1. Zalarmování pedagogů a informování ředitele školy.
2. Zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi.
3. Pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře).
4. Oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům.

#### *C. Vyšetřování*

1. Rozhovor s obětí a informátory.
2. Nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků.
3. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky.
4. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi).

#### *D. Léčba*

1. Metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

(Komentář k jednotlivým krokům viz metodické doporučení nebo kniha Nová cesta k léčbě šikany - Kolář M. (2011). Nová cesta k léčbě šikany. Praha: Portál.)

## **Příloha č. 2 ze dne 31. 8. 2021**

### **POSTUP ŠKOLY PŘI VÝSKYTU PODEZŘELÉ NÁVYKOVÉ LÁTKY A PŘI PODEZŘENÍ NA UŽITÍ NÁVYKOVÉ LÁTKY ŽÁKEM**

#### **1. Tabákové výrobky**

Ve vnitřních i vnějších prostorách školy je zakázáno kouřit.

- V případě, kdy je žák přistižen při distribuci či konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo školního areálu v době školního vyučování, či v rámci školou pořádané akce, je nutné žákovi tabákový výrobek odebrat a zabránit mu nebo jeho spolužákům v další konzumaci tabákového výrobku.

- Pedagogický pracovník (vyučující, dohled, třídní učitel) nebo jiný pracovník školy o přestupku informuje ředitele školy, školního metodika prevence či třídního učitele (pokud žáka přistihne jiný zaměstnanec školy než třídní učitel).

- Třídní učitel provede šetření tohoto přestupku a o události sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka, (zejména odkud, od koho má tabákový výrobek), který založí školní metodik prevence do své agendy.

- Třídní učitel informuje zákonného zástupce nezletilého žáka.

- V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán-sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.

- Přestupek žáka a následné výchovné opatření či snížený stupeň z chování je projednán se zákonnými zástupci žáka, s TU a ředitelem školy.

- Třída, ve které se problém objevil, bude monitorována, budou v ní pracovat odborníci primární a sekundární prevence.

#### **2. Alkohol**

Je zakázáno požívat alkoholické nápoje ve vnitřních i vnějších prostorách školy, tento zákaz platí i na akcích pořádaných školou.

Podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18let nebo nabádání těchto osob k požívání alkoholických nápojů může být hodnoceno jako trestný čin nebo přestupek.

##### **A) Nález alkoholu ve škole**

V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol, postupují takto:

-Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.

-O nálezů ihned uvědomí ředitele školy.

-Nalezenou tekutinu uloží u ředitele školy pro případ usvědčujícího důkazu.

-Zpracují stručný záznam o události.

### B) Zadržení alkoholu u žáka

V případě, kdy zaměstnanci školy zadrží u některého žáka alkohol (v prostorách školy nebo školního areálu v době školního vyučování, či v rámci školou pořádané akce), postupují takto:

- Zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.

- O nález ihned uvědomí ředitele školy.

- TU spolu se zaměstnancem, který u žáka alkohol zabavil, o nález sepiší stručný záznam. Záznam obsahuje vyjádření žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že žák záznam podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy a školní metodik prevence.

- Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.

- O nález vyrozumí třídní učitel zákonného zástupce žáka, a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, informuje ředitel školy také orgán sociálně-právní ochrany dítěte, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností Blansko

- V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, je předána zajištěná tekutina přivolanému lékaři.

### 3. OPL (omamné a psychotropní látky)

Je zakázána výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

Školní řád přísně zakazuje užívání OPL a jejich distribuci a přechovávání. Současně také zakazuje vstup do školy osobám, které jsou pod vlivem OPL. Zároveň je stanoveno, že ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazit takový čin lze tím, že ho včas oznámíme orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci.

### A) Nález OPL ve škole

V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- O nález ihned uvědomí ředitele školy.
- Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, napíše datum, čas a místo nález. Obálku přelepí, přelep opatří razítkem školy a svým podpisem a uschovají ji do školního trezoru.
- O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

### B) Zadržení OPL u žáka

V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- O nález ihned uvědomí ředitele školy.
- O nález sepiší ve spolupráci se třídním učitelem stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy a školní metodik prevence
- O nález vyrozumí škola Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce žáka.
- V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem přivolanému lékaři. Může to usnadnit léčbu, protože u řady jedů jsou známy protijedy. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

### C) Podezření, že žák má u sebe OPL

V případě, kdy pracovníci školy mají podezření, že některý z žáků má nějakou OPL u sebe, postupují takto:

- Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR. zaměstnanec neprodleně vyrozumí ředitele školy.
- Ředitel školy bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultuje s ní další postup a informuje zákonného zástupce žáka.
- Žáka izolují od ostatních a do příjezdu Policie ČR je nutné mít ho pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věci.

#### D) Konzumace OPL ve škole

- V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo školního areálu v době školního vyučování, či v rámci akce pořádané školou, je nutné mu v další konzumaci zabránit a návykovou látku žákovi odebrat.
- Neprodleně informovat o vzniklé situaci ředitele školy.
- Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, zaměstnanec posoudí, jestli žákovi nehrozí nějaké nebezpečí. Žák může být vyzván ke zkoušce, je o ní sepsán zápis. Test přísluší pouze lékařům a Policii ČR.
- V případě, kdy je žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
- Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, zaměstnanec zajistí ihned vyjádření žáka a v součinnosti s třídním učitelem stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede zaměstnanec tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy a školní metodik prevence.
- Škola vyrozumí o vzniklé situaci Policii ČR a konzultuje s ní další postup.
- Škola informuje zákonné zástupce žáka, že žák konzumoval OPL. V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyzve škola zákonné zástupce žáka, aby si žáka vyzvedli, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole (na školní akci).
- Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.
- V případě požití OPL žákem, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte. V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem OPL, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.
- Je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. Distribuce je trestným činem, užívání OPL je porušením školního řádu.
- Navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za nebezpečné a protiprávní jednání.

#### E) Distribuce OPL ve škole

Distribuce OPL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.

Přechovávání OPL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin, ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.

Jestliže má zaměstnanec školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.

Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.

- Přestupek žáka a následné výchovné opatření či snížený stupeň z chování se projednává se zákonnými zástupci žáka, TU a ředitelem školy.

- Třída, ve které se problém objevil, bude monitorována, budou v ní pracovat odborníci primární a sekundární prevence.

## **Příloha č. 3 ze dne 31. 8. 2021**

### **POSTUP ŠKOLY V PŘÍPADĚ DALŠÍHO RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ**

#### A) Jak postupovat v případě nahlášení krádeže žákem

- Škola provede šetření – provádí třídní učitel, ten ohlašuje krádež řediteli školy.
- Třídní učitel spolupracuje se školním metodikem prevence.
- Třídní učitel o události pořídí písemný záznam na základě výpovědi poškozeného a svědků.
- Škola předává věc orgánům činným v trestním řízení (ohlásit Policii ČR), nebo poučí zákonné zástupce žáka, že mají tuto možnost.
- V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byl-li pachatel mladší 18 let) a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.
- Přestupek žáka a následné výchovné opatření či snížený stupeň z chování se projednává se zákonnými zástupci žáka, TU a ředitelem školy.

Třída, ve které se problém objevil, bude monitorována, budou v ní pracovat odborníci primární a sekundární prevence.

#### B) Jak postupovat v případě vandalismu

- Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti informovat ředitele školy, která v součinnosti se zaměstnancem školy či třídním učitelem se pokusí odhalit viníka.
- O poškození majetku školy a okolnostech této události se vyhotoví záznam.
- V případě, že viníka škola zná, může na jeho zákonném zástupci vymáhat náhradu škody.
- V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody, informuje škola o věci zřizovatele, popř. postoupí řešení události příslušným správním orgánům (přestupková komise, Policie ČR).
- Přestupek žáka a následné výchovné opatření či snížený stupeň z chování se projednává se zákonnými zástupci žáka, TU a ředitelem školy na pedagogické radě.
- Třída, ve které se problém objevil, bude monitorována, budou v ní pracovat odborníci primární a sekundární prevence.

Postup zpracován dle:

- Trestní zákon č. j. 40/2009 Sb. v platném znění
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016) a Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)



- Dokument MŠMT Pedagogové proti drogám
- Dokument MŠMT „Škola bez drog“
- Metodický pokyn č. j. 25884/2003-24, o spolupráci předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané.